

Nagy László – Vincze Zsolt

Eszköz nélküli mentési technikák sérült tűzoltónál

A különféle ellenőrző gyakorlatok már-már elengedhetetlen forgatókönyve, hogy egy vagy több tűzoltó megsérül az épületben. Sajnos éles helyzetben is szembesülhetünk ilyen helyzetek kihívásaival. Szerzőink ezekre a helyzetekre kínálnak néhány egyszerű megoldást.

Nincs egységes mentési módszer

Egységes mentési módszer nincs, így mindenki fizikumához, vagy a körülményekhez igazítja az ilyen szituációk megoldását, amit esetleg tapasztaltabb kollégáitól lesett el. Így fordul elő néha - a kívülálló számára igen furcsa látvány - hogy a segítségre érkező tűzoltók a végtagjainál vagy ruhájánál fogva emelik, vonják, cibálják a bajbajutottat, akit így a földhöz vagy a lépcsőfokokhoz verődve juttatnak ki a füsttel telt helységből. *(kép 1)*

1., Küzdelem a sérülttel

Természetesen lehetőségként közismert a Rautek-féle műfogás, azonban magatehetetlen, légzőkészüléket viselő tűzoltónál ezt elég nehézkes alkalmazni, arról már nem is beszélve, hogy a szakma szabályai szerint füsttel teli helységekben térdelve vagy kúszva kell közlekedni, adott esetben a tömlővezetéket követve. És akkor még nem beszéltünk a szintkülönbségek, lépcső okozta nehézségekről.

Rapid Intervention Team

A 70-es évek elején a londoni tűzoltóság kezdett alkalmazni úgynevezett RIT (Rapid Intervention Team) egységeket melyek feladata kifejezetten az eszméletlen, sérült, vagy csapdába esett tűzoltók kimentése volt. Azóta a világ számos részén működnek a tűzoltóság szervezetén belül hasonló egységek, ellátva a speciális feladatok végrehajtásához szükséges különféle felszerelésekkel.

Magyarországon az ilyen feladatot a tűzoltásvezető által szervezhető beosztás, egység (Mentési csoport) végzi. Ám egy váratlan helyzet során bármikor mentési helyzetbe kerülhet a beavatkozó tűzoltó is. Ebből következik, hogy az ilyen feladatot kapó tűzoltóknak semmilyen speciális eszköz nem áll rendelkezésére az életmentéshez, így az alább javasolt módszereknél ezt vettük figyelembe. A módszer előnye, hogy két fő elegendő a végrehajtására. Kis módosítással egy tűzoltó is képes bajbajutott társát (párját) kihozni a helységből eszköztelenül.

Sérült tűzoltó mentése két fővel

Ha mód van rá, a megközelítésnél használjuk a tömlővezetékét vagy a mentőkötélet, mint biztos tájékozódási pontot.

A sérült tűzoltó megtalálásakor a mentést végzők egyike a fejnél, a másik a két láb között helyezkedjen el. Ellenőrizzük a légzőkészülékét, ha szükséges biztosítsunk számára a kimentés időtartamára elegendő levegőt.(kép2)

2., Alapbeállítás

Végső esetben a sérült légzőkészülék tüdőautomatájának vezetékét leválasztva a fejnél elhelyezkedő mentést végző mentőálc csatlakozási pontjára kötjük. Ezt a mozdulatot nyomás alatt is végre tudjuk hajtani kesztyű nélkül. A tömlő elég rövid, ezért a hevederből kifűzve, megkönnyíthetjük a csatlakozást. FIGYELEM! Ettől kezdve a sérült, már a mentő levegőjét használja! (kép3-4)

3-4., Leválasztás és felcsatlakozás

Ezt követően a lábnál lévő társ teljesen meglazítja a sérült tűzoltó légzőkészülékének derékhevederét mind két oldalon. Majd szétkapcsolja és az egyik szárat a lába között átvezetve, újból összekapcsolja. Ezután a hevedert teljesen meg kell húzni! Ezzel a mozdulattal biztosítottuk a légzőkészüléket, hogy a mozgás során ne tudjuk lehúzni a mentendőről, valamint elértük azt, hogy a palack egy kicsit kiforduljon oldalra, ami mint látjuk majd megkönnyíti a mozgatást. Ezzel a módszerrel, egy kezdetleges körhevedert készítettünk, ami az alpintechnikában már jól ismert. *(kép5-8)*

5., Derékheveder meglazítása

6., Atvezetés a lábak között

7., A heveder átfűzött állapotban

Előfordulhat, hogy a derékheveder átfűzésénél a sérültet egyik oldaláról a másikra kell forgatnunk, a palackon átbillentve. Ezt a legkönnyebben a sérült felhúzott lábánál megfogva tehetjük meg, mert így tudunk nagyobb forgatóerőt kifejteni. Esetleg a fejnél lévő társ a vállak billentésével segítheti a mozdulatot. Fontos, hogy a derékheveder rögzítését követően mindkét vállhevedert is húzzuk szorosra! *(kép 9-10)*

8., A vállhevedereket is meg kell húzni

10., Sérült forgatása a lábánál

10., A légző kifordul

Ezt követően a fejnél lévő tűzoltó a sérült oldalához kihúzódik és a hozzá közelebbi vállhevedert megfogja. Ugyanakkor a lábnál lévő tűzoltó négykézlábra ereszkedik és a sérült mindkét lábát ráteszi a saját vállára, úgy hogy felső lábszára és a váll derékszöget zárjanak be. Fontos, hogy a térdhajlatnál feküdjön be a vállunk, mert így tudjuk a sérültet a leghatékonyabban a medencéjénél tolni. *(kép11)*

11., Hátsó tűzoltó elhelyezkedése

Ezután megkezdik a veszélyes terület elhagyását: az elől lévő társ a vállhevederénél húzza a sérültet, miközben szabad kezével a tömlővezetékét is követni tudja, míg a hátul lévő társ négykézláb haladva a vállával tolja a mentendőt a két kezére támaszkodva. *(kép12)*

12., A sérült mozgatása

Sérült társ mentése egy fővel

Kerülhetünk olyan helyzetbe, hogy a társunk megsérül, de az idő és a körülmények nem teszik lehetővé, hogy a segítségül hívott erőket bevárjuk, egyedül kezdjük meg a mentését. Első – már korábban ismertetett - lépésként a légzőkészülék derékhevederét itt is fűzzük át a láb között, megakadályozva a kicsúszást, majd a vállhevedereket is húzzuk a lehető legszorosabbra.

Ezt követően a tömlőkötélünket fűzzük át a sérült nyakánál a vállhevederek alatt, majd az egészből egy hurkot képezve kapcsoljuk azt a mászóövünk zárkapcsába. *(kép13)*

13., Kötél befűzése a vállhevederek alá

Ez után két lehetőségünk van. Az első, hogy a kötéluoknál fogva magunk után húzzuk a sérültet, ekkor mind két kezünk szabadon használható az előrehaladáshoz, tájékozódáshoz. A második megoldásnál a korábban ismertetett mentéshez hasonlóan, a légzőkészülék vállhevederénél fogva húzzuk a tűzoltót. Ekkor a kötéluok, mint egy biztosításként szolgál,

magunkhoz kötve a mentendőt. Ezzel megelőzhetjük azt, hogy a heveder elengedésekor a füsttel telt helységben, a mentett személyt elveszítsük. (kép 14-15)

A sérült mentése

Sérült mozgatása lépcsőn

A legnagyobb kihívást a szintkülönbség leküzdése jelenti a mentés során. Lépcsőzésnél felfelé a mentő könnyen magára emelheti a sérültet, aminek a súlypontja így lábára terhelődik, ezáltal fenn áll az elesés veszélye, illetve a palackszelep is sérülhet a fokokhoz odaütődve. (kép 16-17).

A szelep könnyen megsérülhet.

Könnyen elveszíthetjük az egyensúlyunk.

A következő technikában ismét a légzőkészüléket hívjuk segítségül.

A mentendő tűzoltót stabilan (megtámasztva) ültessük az első lépcsőfok elé, és a már fentebb említett módon a derékhevedere legyen átkapcsolva a lába között. *(kép18)*

A sérültet ültessük a lépcső elé.

A mentést végrehajtó lépjen az első lépcsőfokra úgy, hogy a sérült feje a két lába közé essen. Lazítsa meg saját légzőkészüléke derékhevederét, kapcsolja szét, és fűzze át a sérült tűzoltó légzőkészülékének vállhevederei alatt úgy, hogy a kapcsok ne kerüljenek a pántok alá, mert műanyag lévén esetleg eltörhet. *(kép19-20)*

A saját derékhevederünk meglazítása.

A heveder átfűzése a mentendő vállhevedere alatt, a csatok ne kerüljenek a vállheveder alá!

Ezt követően húzza meg guggolva, odahajolva a derékhevedert olyan szorosra, amilyenre tudja, hogy a sérült válla és a mentést végző csípője minél közelebb kerüljön egymáshoz ezzel biztosítva a könnyebb mozgatót. *(kép21)*

A hevedert húzzuk minél szorosabbra!

Ezután felegyenesedve a lépcsőn hátrafelé elindulva a mentendő személyt akár egyedül is fel tudja húzni a következő szintre, de természetesen a társ a térd alatt megfogva a sérültet megkönnyíti és meggyorsítja a mentést.(kép22-23)

Akár egyedül is tudjuk mozgatni, a kezek szabadok.

Páros mentés a lépcsőn.

A módszer előnye, hogy szűk keresztmetszetű lépcsőknél is könnyen kivitelezhető, a sérült súlya a derékra terhelődik, és a kezek szabadon maradnak támaszkodásra, fogózkodásra. Ezzel a módszerrel megelőzhetjük, hogy a légzőkészülék palackszelepe a lépcsőhöz odaütődve megsérüljön. (kép 24)

A palackszelep magasan a lépcsőfok felett.

Sérült mentése mentőkötéllel

Bár a cikkünk az eszköztelen mentésről szól, de álljon itt egy olyan módszer, ami egyaránt alkalmazható tűzoltó vagy civil mentése esetén. Ezt a RIT egységeknél egy végtelenített kötélrakkal hajtják végre, de mivel nálunk ilyen nincs rendszeresítve, ezért mi a mentőkötéletet használjuk helyette. A kötelet felülről átfűzzük a sérült egyik lábán és felhúzzuk a combjáig. (kép25)

Kötél befűzése....

A kötelet keresztezve a két szarát a honalj alatt átvezetve a sérült háta mögött összefogjuk, így könnyedén ki tudjuk húzni a veszélyes területről. (kép26-28)

... majd keresztezése

...végül átvezetés a karok alatt.

Mentés a mentőkötél segítségével

Az itt leírt módszerekkel alternatívát kívántunk nyújtani a mentést végrehajtók számára. Biztos módszer nincs, mindig a helyzet adta lehetőségekhez kell igazítani a kivitelezést, egy-egy módszert továbbgondolni, vagy kiegészíteni saját ötletekkel. Egyet azonban tehetünk, a meglévő ismereteinket gyakorlással folyamatosan elmélyíthetjük, egyes elemeit civil személyek mentésére is begyakorolhatjuk. Ha a feladatot már biztos kézzel hajtjuk végre, akkor próbáljuk meg letakart légzőálarc mellett, vakon is – a valós helyzethez igazodva - végrehajtani, hisz lehet, hogy egyszer ezen múlik majd valakinek az élete.

Nagy László tű. alez. FTP. Tűzoltási csoport

nagyl@tuzoltosagbp.hu

Vincze Zsolt tű. fhdgy. FTP Tűzoltási csoport

vinczez@tuzoltosagbp.hu

Külön köszönet a képek elkészítésében nyújtott segítségért az FTP Roham-1 szolgálatának.